

ترجمہ

جواهر الکلام

مضاربه

تألیف استاد فقہا شیخ محمد حسن نجفی

(متوفی ۱۲۶۶ھ ق)

ترجمہ، شرح و توضیح

دکتر اکبر نایب زاده

عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی

صاحب جواهر، محمدحسن بن باقر ۱۲۰۰-۱۲۶۶ ق.
جواهر الکلام فی شرح شرایع الاسلام، فارسی-عربی.
ترجمه جواهر الکلام: مضاربه/ مؤلف محمدحسن نجفی (۱۲۶۶ هـ ق)؛ ترجمه و شرح

تهران: خرسندی، ۱۳۹۶-

۲۸۸ ص.

978-600-114-750-0

فیا

فارسی-عربی. کتابنامه: ص ۲۸۳-۲۸۷؛ همچنین به صورت زیرنویس-نمایه

مضاربه

کتاب حاضر ترجمه و شرح بخش مضاربه از کتاب «شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام» تألیف محقق حلی است.

محقق حلی، جعفر بن حسن، ۶۰۲-۶۷۶ ق. شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام-تقد و تفسیر

فقه جعفری-قرن ۷ ق.

فقه جعفری-قرن ۷ ق. *Islamic Law, Jafari-13th century*

فقه جعفری-متون قدیمی تا قرن ۱۴

Islamic Law, Jafari-Early works to 20th century

مضاربه (فقه) *Bailment of a capital (Islamic law)*

نایب زاده، اکبر، ۱۳۲۴- مترجم

محقق حلی، جعفر بن حسن، ۶۰۲-۶۷۶ ق. شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام، برگزیده. شرح

۱۳۹۶ ۱۳۶/۸۳۵۴۰۴ ش BP ۱۸۲/۴

۲۹۷ / ۳۴۰

۲۶۷۹ / ۵۵۰

سرشناسه

عنوان قراردادی

عنوان و نام پدیدآور

و توضیح اکبر نایب زاده.

مشخصات نشر

مشخصات ظاهری

شابک

وضعیت فهرست نویسی

یادداشت

عنوان دیگر

یادداشت

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

شناسه افزه

شناسه افزوده

رده بندی کنگره

رده بندی دیویی

شماره کتابشناسی ملی

انتشارات خرسندی

خیابان انقلاب - خیابان فخر رازی - خیابان لیافی نژاد - پلاک ۱۷۴ - واحد ۲

تلفن ۵-۳۳۰۶۶۹۷۱ و ۵-۸۴۰۶۶۹۷۱

فروشگاه شماره ۱: دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، تلفن ۶۶۴۱۰۱۰۰

فروشگاه شماره ۲: میدان انقلاب، خ منیری جاوید (اردیبهشت)، پلاک ۹۲، تلفن ۶۶۹۲۰۷۵۹

فروشگاه شماره ۳: خ انقلاب، نرسیده به میدان فردوسی، کوچه شهید براتی، دانشگاه خوارزمی، تلفن ۶۶۷۵۵۹۱۰

طبقه زیرین (قسمت کتابفروشی): ۶۶۷۵۵۹۱۰

پست الکترونیک: Khorsandy.pub@gmail.com

سایت اینترنتی: www.Khorsandypub.com

ترجمه جواهر الکلام: مضاربه

تألیف استاد فقها شیخ محمدحسن نجفی

ترجمه، شرح و توضیح: دکتر اکبر نایب زاده

صفحه آرایشی: الهام پیدایی

چاپ اول: ۱۳۹۶ - تیراز: ۵۰۰ جلد

قیمت با جلد شومیز: ۲۴۰،۰۰۰ ریال - قیمت با جلد گالینگور: ۳۴۰،۰۰۰ ریال

ISBN: 978-600-114-750-0

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۱۴-۷۵۰-۰

فهرست

کتاب مضاربه

- ۱- معنی لغوی مضاربه ۱۵
- ۲- معنی لغوی قراض ۱۶
- ۳- مضاربه مرض، بضاعت ۱۷
- ۴- فرق مضاربه و قرض ۱۸
- ۵- دادن سرمایه بدون عین خاص ۱۹
- ۶- فرق مضاربه و بضاعت ۲۰
- ۷- در بضاعت عامل مستحق اجرت المثل است ۲۱
- ۸- معنی اصطلاحی مضاربه ۲۲
- ۹- مضاربه از چند عقد تشکیل شده است ۲۳

مطلب اول در عقد مضاربه

- ۱۰- عقد یکی از ارکان مضاربه است ۲۴
- ۱۱- در ایجاب مضاربه لفظ لازم است ۲۵
- ۱۲- در طرف قبول به فعل اکتفا شده است ۲۶
- ۱۳- معاطات در مضاربه ۲۷
- ۱۴- سیره دلیل مضاربه معاطاتی است ۲۸
- ۱۵- مضاربه عقد جایزی است ۲۹
- ۱۶- اگر مالک سرمایه آن را فسخ کرد ۳۰
- ۱۷- شرط مدت در مضاربه ۳۱

- ۱۸- اگر اجازه مدتدار بود ۳۲
- ۱۹- مضاربه را در عقد لازم شرط کنند ۳۳
- ۲۰- شرط در ضمن مضاربه ۳۴
- ۲۱- برخی گفته‌اند شرط و عقد باطل است ۳۵
- ۲۲- آیا این شرط واجب الوفاست ۳۶
- ۲۳- آیا اوفوا بالعقود مخصوص عقد لازم است ۳۷
- ۲۴- عمل به شرط در عقد جایز واجب نیست ۳۸
- ۲۵- اگر بر عامل محدودیت شرط کند ۳۹
- ۲۶- شرط کند که در حین باگوسفند خریداری کند ۴۰
- ۲۷- عامل باید عرف تجارت را رعایت کند ۴۱
- ۲۸- نفقه عامل در مسافرت ۴۲
- ۲۹- روایت در این مورد ۴۳
- ۳۰- مقصود از سفر، سفر عرفی است یا شرعی ۴۴
- ۳۱- مخارج غیر تجارت به عهده خودش است ۴۵
- ۳۲- مخارج باید بدون اسراف باشد ۴۶
- ۳۳- برای نفقه مسافرت داشتن سود شرط نیست ۴۷
- ۳۴- مخارج را از سود برمی‌دارند ۴۸
- ۳۵- اگر اجماع نبود می‌گفتیم نفقه در صورتی است که سود باشد ۴۹
- ۳۶- اگر مسافرت را مالک سرمایه اجازه نداده ۵۰
- ۳۷- اگر مسافرت دو منظوره بود ۵۱
- ۳۸- اختلاف فقهاء ۵۲
- ۳۹- مسافرت برای مضاربه‌های متعدد ۵۳
- ۴۰- تقسیط به تعداد یا به نسبت سرمایه‌ها ۵۴
- ۴۱- اگر خرج سفر را با یکی شرط کند ۵۴

- ۴۲- خرج سفر در ضمن قرارداد مضاربه است ۵۵
- ۴۳- اگر مضاربه در سفر فسخ شد ۵۶
- ۴۴- عامل باید اجتناس را به قیمت روز و نقد خریداری کند ۵۷
- ۴۵- عامل نباید کالا را با کالا معاوضه کند ۵۸
- ۴۶- اگر عامل با اذن مالک مخالفت کرد ۵۹
- ۴۷- اگر عامل نسبه فروخته ۶۰
- ۴۸- اگر مالک اجازه داده بود ضامن نیست ۶۱
- ۴۹- اگر عامل نسبه خرید ۶۲
- ۵۰- اگر مالک اجازه داد معامله باطل است ۶۳
- ۵۱- اگر بدون اجازه نسبه خرید ۶۴
- ۵۲- اگر مالک بعداً اجاره داد ۶۵
- ۵۳- اگر به سوی دیگر مسافر کند ۶۶
- ۵۴- روایات در این خصوص ۶۷
- ۵۵- عباس اموالش را به مضاربه می داد ۶۸
- ۵۶- اگر مضاربه باطل است ۶۹
- ۵۷- با عامل ضمان شرط کند ۷۰
- ۵۸- با فوت هر یکی مضاربه باطل است ۷۲
- ۵۹- اگر مالک فوت کرد ۷۳
- ۶۰- اگر عامل فوت کرد ۷۴

مطلب دوم در سرمایه مضاربه

- ۶۱- سرمایه باید درهم و دینار باشد ۷۵
- ۶۲- مضاربه با شمش طلا و نقره ۷۶
- ۶۳- با پول های دیگر مضاربه صحیح نیست ۷۷

- ۶۴- با درهم و دینار فعلی مضاربه جایز است ۷۸
- ۶۵- با کالا مضاربه صحیح نیست ۷۹
- ۶۶- برای مضاربه آلت صید دهد ۸۰
- ۶۷- مضاربه با مال مشاع ۸۱
- ۶۸- سرمایه مضاربه باید معلوم باشد ۸۲
- ۶۹- برخی گفته‌اند مشاهده کافی است ۸۳
- ۷۰- مضاربه با مال مردد صحیح نیست ۸۴
- ۷۱- اگر از سرمایه برداشت کند ۸۵
- ۷۲- عامل چه مقداری با ضمان است ۸۶
- ۷۳- عامل ضامن است و با مضاربه باقی است ۸۷
- ۷۴- وقتی عامل قادر به مضاربه نیست ۸۸
- ۷۵- با غاصب مضاربه بیند ۸۹
- ۷۶- وقتی چیزی خرید و پولش را به تیرن می‌دهد ۹۰
- ۷۷- با دین نمی‌توان مضاربه کرد ۹۱
- ۷۸- مگر این که عامل را وکیل کند ۹۲
- ۷۹- پس از قبض اجازه داد ۹۳

فرع

- ۸۰- این کالا را بفروش با پول آن مضاربه بکن ۹۴
- ۸۱- تنفیذ پس از فوت مالک ۹۴
- ۸۲- مضاربه مانند معامله فضولی نیست ۹۵
- ۸۳- در نقد و غیرنقد مضاربه صحیح نیست ۹۶
- ۸۴- اگر در مقدار سرمایه اختلاف کنند ۹۷
- ۸۵- اگر عامل سرمایه را با مال خود مخلوط کند ۹۸

۸۶- اگر قابل تشخیص نبود مضاربه باطل است..... ۹۹

مطلب سوم درباره سود

- ۸۷- در مضاربه مالک و عامل در سود شریکند..... ۱۰۰
- ۸۸- برخی گفته‌اند به عامل اجرت المثل می‌رسد..... ۱۰۱
- ۸۹- سود باید مشترک و مشاع باشد..... ۱۰۱
- ۹۰- اگر سود را برای مالک شرط کنند..... ۱۰۲
- ۹۱- اگر سود را برای عامل شرط کنند..... ۱۰۳
- ۹۲- با آن تجارت که سودش مال من..... ۱۰۴
- ۹۳- اگر در صحیفه و ملان مضاربه اختلاف کنند..... ۱۰۵
- ۹۴- برخی گفته‌اند باید هر دو قسم بخورند..... ۱۰۶
- ۹۵- اگر چیز معینی را برای یکی شرط دهند..... ۱۰۷
- ۹۶- اگر بگویند بر نصف نصف بگیر..... ۱۰۸
- ۹۷- اگر بگویند در سود شریک باشیم..... ۱۰۹
- ۹۸- اگر بگویند نصف سود مال تو باشد..... ۱۱۰
- ۹۹- اگر برای غلامش سهمی شرط کند..... ۱۱۱
- ۱۰۰- شرط برای دیگری صحیح نیست..... ۱۱۲
- ۱۰۱- اگر ثالث عامل نباشد مضاربه صحیح نیست..... ۱۱۳
- ۱۰۲- قول دیگر شرط سود برای او صحیح است..... ۱۱۴
- ۱۰۳- اگر بگویند نصف سود این سرمایه مال تو..... ۱۱۵
- ۱۰۴- اگر مقصود نصف مشاع بود صحیح است..... ۱۱۶
- ۱۰۵- اگر به دو نفر بگویند نصفش مال شما..... ۱۱۷
- ۱۰۶- هر چند کار آنان مختلف بود..... ۱۱۸
- ۱۰۷- دو نفر یکجا به یک نفر سرمایه بدهند..... ۱۱۹

- ۱۰۸- اگر یکی از سرمایه‌ها سود کرد دیگری نکرد ۱۲۰
- ۱۰۹- اگر در سهم عامل اختلاف کنند ۱۲۱
- ۱۱۰- اختلاف در شرط ۱۲۲
- ۱۱۱- اگر در مرض موت عقد مضاربه ببندد ۱۲۳
- ۱۱۲- اگر عامل نخست بگوید سود کردم سپس بگوید زیان کردم ۱۲۴
- ۱۱۳- بنیه هم بیاورد قبول نیست ۱۲۵
- ۱۱۴- اگر بگوید سود تلف شده قبول است ۱۲۶
- ۱۱۵- مل ظهور مالک ربح است ۱۲۶
- ۱۱۶- استدلال با رایب ۱۲۷
- ۱۱۷- قول دوم با تلف شدن مالک ربح است ۱۲۸
- ۱۱۸- قول سوم و چهارم ۱۲۹
- ۱۱۹- رد اقوال دوم و سوم و چهارم ۱۳۰
- ۱۲۰- سود غیر از طلب است ۱۳۱
- ۱۲۱- مالکیت عامل بر سود مالکیت متزلزل است ۱۳۳
- ۱۲۲- اقوال مختلف در قطعی شدن آن ۱۳۴
- ۱۲۳- اگر به مقدار سرمایه نقد شد قطعی نشده است ۱۳۹
- ۱۲۴- رد صورت‌های دیگر ۱۴۰

مطلب چهارم در لواحق مضاربه

- ۱۲۵- مسأله اول عامل امین است ۱۴۱
- ۱۲۶- گفته او را در تلف شدن سرمایه می‌پذیرند ۱۴۲
- ۱۲۷- گفته او را در برگرداندن نمی‌پذیرند ۱۴۳
- ۱۲۸- مضاربه با امانتداری فرق دارد ۱۴۴
- ۱۲۹- اعتراض بحرانی ۱۴۵

- ۱۳۰- مسأله دوم: غلامی بخرد که آزاد شود..... ۱۴۷
- ۱۳۱- این خرید مضاربه نیست و باطل است..... ۱۴۸
- ۱۳۲- عامل مستحق اجرت است..... ۱۴۹
- ۱۳۳- لازم نیست هر چیزی که برای مضاربه می‌خرند..... ۱۵۱
- ۱۳۴- اگر خرید بدون اجازه مالک بود..... ۱۵۳
- ۱۳۵- میان دانستن و ندانستن نسبت برده فرقی نیست..... ۱۵۴
- ۱۳۶- برخی گفته‌اند فرق است..... ۱۵۵
- ۱۳۷- اگر ن. م. یوب خریداری کند..... ۱۵۶
- ۱۳۸- میان خرید برده و معیوب فرق است..... ۱۵۷
- ۱۳۹- اگر نسیه خریده آن معامله مال عامل است..... ۱۵۸
- ۱۴۰- در حقیقت آن معامله فاسدی است..... ۱۵۹
- ۱۴۱- مسأله سوم زن شوهر خود را خریداری کند..... ۱۶۰
- ۱۴۲- اگر بدون اجازه زن بود..... ۱۶۱
- ۱۴۳- عامل ضمن مهر و نفقه اوست..... ۱۶۲
- ۱۴۴- اگر اجازه داده بود عامل ضامن نیست..... ۱۶۴
- ۱۴۵- پس از دخول نیز ضامن نیست..... ۱۶۵
- ۱۴۶- مسأله چهارم عامل پدر خود را خریداری کند..... ۱۶۶
- ۱۴۷- اگر سود داشت از سهم او آزاد می‌شود..... ۱۶۷
- ۱۴۸- مسأله پنجم: فسخ مضاربه..... ۱۷۳
- ۱۴۹- هر زمان مالک فسخ کرد باید به عامل اجرت المثل بدهد..... ۱۷۴
- ۱۵۰- اگر برخی اموال مضاربه کالا است..... ۱۷۵
- ۱۵۱- مالک نمی‌تواند عامل را به فروش کالاها مجبور کند..... ۱۷۷
- ۱۵۲- اگر عامل خواهان فروش است..... ۱۷۹
- ۱۵۳- اگر عامل خواهان تأخیر در فروش باشد..... ۱۷۹

- ۱۵۴- اگر برخی از سرمایه در پیش خرید بود ۱۸۱
- ۱۵۵- اگر مالک مرد مقداری از سرمایه کالاست ۱۸۲
- ۱۵۶- مسأله ششم عامل سرمایه را برای مضاربه به دیگری داد ۱۸۳
- ۱۵۷- عامل اول نمی تواند برای خود سود شرط کند ۱۸۴
- ۱۵۸- عامل برای خود شریک بیاورد ۱۸۵
- ۱۵۹- اگر بدون اجازه مالک بود صحیح نیست ۱۸۶
- ۱۶۰- اقوال مختلف در سود این مضاربه ۱۸۷
- ۱۶۱- نصف سود مال مالک و نصف دیگر مال عامل اول است ۱۸۸
- ۱۶۲- رد سایر اقوال ۱۸۹
- ۱۶۳- نقل قول شیخانی ۱۹۰
- ۱۶۴- مسأله هفتم: اختلاف مالک عامل ۱۹۴
- ۱۶۵- عامل نخست انکار سپین ادعای تلف کند ۱۹۴
- ۱۶۶- بنیه او را نیز نمی پذیرند ۱۹۵
- ۱۶۷- اگر بگوید چیزی از من طلب ندارد ۱۹۶
- ۱۶۸- مسأله هشتم اگر سرمایه تلف شد ۱۹۷
- ۱۶۹- اگر قبل از خرید سرمایه تلف شود ۱۹۸
- ۱۷۰- مسأله نهم دو نفر با یک نفر مضاربه ببندند ۲۰۰
- ۱۷۱- اگر سود زیاد را برای سرمایه کم شرط کنند ۲۰۰
- ۱۷۲- به نظر صاحب جواهر صحیح است ۲۰۳
- ۱۷۳- مسأله دهم ثمن قبل از قبض تلف شود ۲۰۴
- ۱۷۴- اگر معامله با اجازه مالک بود صحیح و الا باطل است ۲۰۵
- ۱۷۵- مسأله یازدهم اگر به اندازه سود نقد بود ۲۰۶
- ۱۷۶- اگر تقسیم کردند بعداً سرمایه ضرر کرد ۲۰۷
- ۱۷۷- کمترین مبلغ را عامل به مالک برمی گرداند ۲۰۸

- ۱۷۸- با توافق می‌توانند آن سود را تقسیم کنند..... ۲۱۰
- ۱۷۹- مسأله دوازدهم مالک از مضاربه نمی‌تواند خرید کند..... ۲۱۲
- ۱۸۰- مالک از مضاربه حق شفعه هم ندارد..... ۲۱۲
- ۱۸۱- گفته شده که از سود سهم عامل می‌تواند بخرد..... ۲۱۴
- ۱۸۲- مسأله سیزدهم مالی را به مضاربه داده که مایحتاج او را بخرد..... ۲۱۶
- ۱۸۳- چنین مضاربه‌ای صحیح است..... ۲۱۷
- ۱۸۴- مسأله چهاردهم اگر مضاربه ضرر کرد..... ۲۱۹
- ۱۸۵- ضرر مضاربه از سود جبران می‌شود..... ۲۲۰
- ۱۸۶- مسأله پانزدهم عامل نمی‌تواند با کنیز نزدیکی کند..... ۲۲۴
- ۱۸۷- اگر بعداً حلال گناهانه است..... ۲۲۷
- ۱۸۸- مسأله شانزدهم اگر عامل مرد..... ۲۲۸
- ۱۸۹- صاحبان سرمایه با طلبکاران شرکت می‌کنند..... ۲۲۹

فهرست عمومی

- ۱۹۰- اسامی مقدس..... ۳۷۵
- ۱۹۱- آیات کریمه..... ۳۷۷
- ۱۹۲- روایات وارده..... ۳۷۹
- ۱۹۳- اعلام..... ۳۸۱
- ۱۹۴- شرط مختصری بر اعلام..... ۳۸۵
- ۱۹۵- منابع..... ۴۰۵
- ۱۹۶- شرح مختصری بر منابع..... ۴۰۷
- ۱۹۷- مواد قانونی..... ۴۱۸
- ۱۹۸- کتاب‌هایی که در نوشتن تعلقات از آنها استفاده شده است..... ۴۱۹